

tilfreds og slap Løve, som i et nu var ved dyrets side. Hjorten var allerede død, da vi naaede den, medens Løve triumferende sad ved siden af den, men viste mig sine tænder, da jeg greb fat i hjortens prægtige horn. Det var en vakker femaaring. Hurtig var maven taget ud og dyret slæbt ned i en liden bæk, hvor den blev dækket til med enerbuske og store sten til beskyttelse mod ørnen.

Nu gik det rask hjemover. Med stormen i ryggen satte vi kursen over de store myrstrækninger direkte mod jagthytten, som vi naaede kl. 11. Skipperen og Russeren var begge optaget af tilberedelse af frokosten, som smagte brilliant, medens jeg berettede om morgens jagt. Russeren foreslog i anledning af dagens begivenhed den resterende del af »diplomati-paien« sat frem, idet han lovede at komponere en ny til middagen, og under hørøstede lovprisninger gik de »diplomatisk sager« al kjødets vei sammen med et glas vin. Og akkompagneret af stormens brus og ildens knitren paa peisen, foredroges følgende:

»Ode til diplomati-paien, da den var opspist«.

Vi aldrig aad din mage,	thi for din styrke vældigt
Du undergode pai!	vor mave kom tilkort.
Vi bryde ud i klage:	
Du bist nun ganz vorbei!	Deilige pai!
Du skabtes af geniet,	Livet
du ondskab kjendte ei,	langt blev dig ei
til undergang indviet	givet,
du gik al kjødets vei.	men du har bevidsthed,
Du vore ganer satte	at i dig de misted
i stor henrykkelse,	livets fryd, som aad dig.
dig vore maver skatte	Derfor vi med graad dig
trods lidt forrykkelse.	mindes nu — og græder!
Forsaavidt var det heldigt,	Vi dig mer ei æder,
at du saa snart gik bort,	vi dig mer ei æder!

HERBRANDSHYTTE.

TEKST OG BILLEDE AV S. UDBY.

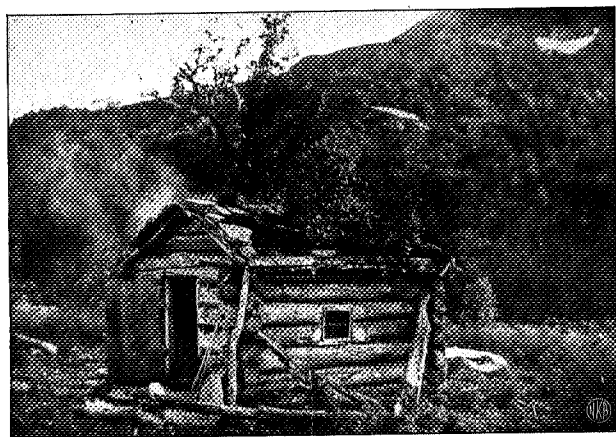
Troldheimsfarere som har vandret Foldalen mellem Turisthytten og Gjevilvandet (eller Storli), kjender naturligvis Herbrandshytten. Paa Rektangelkartet findes den rigtignok ikke avsat med Navn, bare en liten Prik ved Elven øst nordøst for Løsetknobben angir dens Plads. Den ligger her saa like i Turisternes Vei at man ikke godt kan undgaa at støte paa den. Sumpet og ækkelt er det mange steds opover Foldalen, men der hvor Herbrandshytten har faat sin Plads, er der godt Lænde med frodig Græsvækst, og for Driftekarene maa Stedet ha været særlig indbydende. Saaledes har det da gaat til at den lille Hytte nu ligger der og med sit Navn har bevaret Mindet om en eiendommelig Fjeldets Mand som i en lang Række av Somre hadde sit Hjem deroppe.

Det har nok gaat mange som Undertegnede at de har været ved Herbrandshytten baade en og to Gange, uten at tænke videre over hvor Navnet er kommet fra. Men da jeg tilfældigvis for etpar Aar siden kom til at ta en liten Film av Hytten som omstaaende Billede er lavet efter, begyndte jeg at faa mere Interesse for Stedet og for Navnet. Jeg visste nok at Herbrand hadde været en gammel Driftekar i tidligere Aar, men det var ogsaa det hele. Ved at forhøre mig paa forskjellig Hold har jeg imidlertid i Høst faat samlet endel Oplysninger, som det kan ha

sin Interesse at faa med i Turistforeningens Aarsskrift.

Blant andre har Hr. O. Johnsen, som er Snekker paa Jernbanens Værksted her i Byen, været mig en god Kilde. Johnsen er gammel Rindaling, og færdedes i yngre Aar meget i Trolldheimen, specielt Foldalen. Han laa saaledes en hel Sommer deroppe sammen med Herbrand og passet hans Kreaturer. Det var saa langt tilbage som i 1869.

Herbrand var dengang nylig kommet til Rindalen.

Herbrandshytten.

Tidligere skal han ha holdt til paa Kviknefjeldene sammen med en Kamerat. Hans fulde Navn var Herbrand Rudi, og Kameraten het Torsten Ederklep. De var begge fra Numedal.

Den Sommeren Johnsen var sammen med Herbrand, laa de i den øverste Del av Foldalen, straks nord for Sprikletjernene. Her satte de sig op en Hytte, og saavidt jeg forstod Johnsen, maa det ha været Rektangelkartets »Foldalshytte«, som nu forlængst er nedfaldt. Den andre Driftekarer, Torsten Ederklep, holdt til længere nord i Dalen. Han hadde været der nogen Somre før Herbrand, og antagelig i Midten av 60 Aarene satte han op den

Hytte som siden har faat Navn efter Herbrand. Selv kom Ederklep ikke saa længe til at gjøre Bruk av sin Hytte. Han reiste snart sin Vei, og det eneste Johnsen visste om ham var at han skulde ha utvandret til Australien.

Herbrand derimot blev igjen i det Nordenfjeldske, i Rindalen og Trolldheimen, og her blev han til sin Død. Johnsen hørte aldrig at Herbrand snakket om sin Slægt i Numedal. Det eneste han fik vite om hans tidligere Liv var at han hadde fartet adskillig omkring sørpaa, bl.a. i Elverum og inde i Sverige, hvor han lot til at være godt kjendt. Sandsynligvis har han dengang drevet Skræppehandel.

I Rindalen bodde Herbrand de første Aar paa Løset. Senere skiftet han Opholdssted nogen Gange, men bodde vistnok mest paa Børset. Han pleiet at begynde sine Kreaturindkjøp utpaa Vinteren, gik saa gaardimellem i Rindalen og nedover Surendalen, undertiden helt ut til Stangvikfjorden. Han blev snart en velkjendt Skikkelse omkring i Distrikterne, og Folk tok gjerne imot ham. Der var altid dem som trængte litt Penge, og Herbrand betalte ofte noget i Forskud paa de Kreaturer som han kjøpte. Han skulde forresten være en dreven Kar baade til at kjøpe og sælge.

Utpaa Sommeren naar det blev Beite i Fjeldet, samlet han ind alle Kreaturerne han hadde kjøpt, og drog op i Foldalen med dem. Det var mest Ungdyr han pleiet at kjøpe op, eller magre Dyr som han fik for en billig Penge. I Foldalen er der ypperlige Beiter, og det merkedes paa Herbrands Kreaturdrifter, for i de to Maaneder de laa i Fjeldet blev de saa smeldfete at det var en Lyst at se. Derfor faldt det ham let at faa Avsætning paa sine Dyr, og det til gode Priser, naar han om Høsten kom ned fra Fjeldet.

Jeg skal her indskytte endel Oplysninger om Herbrand, som Overlærer Sommerfelt fik i Sommer av Lars Tørset.

Det er ovenfor nævnt at den nuværende Herbrands-hytte egentlig skyldes den anden Numedøl, Torsten Ederklep. Den Hytte som Herbrand skal ha benyttet mest, laa derimot paa Vestsiden av Elven og var egentlig bare et Hul i Fjeldet som han hadde lukket ved en Tømmervæg.

Herbrand var i høieste Grad overtroisk, fortæller Tørset. Ikke alene trodde han paa underjordiske, men mente ogsaa ofte at se dem. Han var altid bange for at forstyrre dem og undlot aldrig naar han skulde dra til fjelds med Buskappen at melde det paa Forhaand. Etpar Dage før drog han enten selv i Vei eller sendte Gjæteren derop for at rope ut over Fjeldet at han kom, saa de underjordiske skulde faa Tid til at trække sig unda. Og naar han om Høsten drog ned med sin Drift, hilste han til Avsked ut over alle Fjeld og takket for venlig Behandling om Sommeren.

Lars Tørset var Gjæter hos ham i flere Aar. Herbrand var i Regelen meget faamælt, men en enkelt Gang kunde han fortælle hvad han hadde set. Saaledes følgende: En Kveld var en av Kjørene forsvundet, da den skulde melkes. Næste Morgen var den kommet igjen, men da var den ganske tom. Dette hændte to Dage i Træk. Herbrand mente det var de underjordiske som var ute her, og tredie Kvelden passet han paa og fulgte efter Koen da den vilde stikke av. Den gik en Stund, men blev saa staaende ganske stille i Kratskogen. Noget andet Væsen kunde han ikke se, men han var ganske vis paa at de underjordiske nu holdt paa at melke den, og vovet sig derfor ikke bort til den for ikke at stemme dem uvenlig mot sig. Da saa Koen endelig kom hjem, var den ganske utmelket.

*

Sine Kunder hadde Herbrand hovedsagelig blant Slagterne i Trondhjem, og for at naa dem maatte han føre hele Kvægdriften saa nær Byen som mulig. Det blev en lang Marsch. Den Rute han fulgte, var Aar om andet uforandret følgende: Fra Foldalen over Liagaren og Glupen til Rindalen, derfra om Foseide over til Meldalen og ned Orkedalen til Fandrem. Her tok han op Sundlibakkerne, gjennom Børseskogn og forbi Gaarden Snefugl ned til Buviken, og saa frem paa Leinstranden, hvor han tok ind paa Gaarden Ust. En enkelt Gang drev han Kreaturerne helt frem til Vullumsgården paa Byaasen.

Det blev ikke lange Dagsmarscher, for Kreaturerne skulde komme frem i godt Hold, og en halvanden Uke tok det sikkert at naa frem til Leinstranden. Herbrand hadde sine bestemte Steder underveis, hvor han rastet, og han var saa sikker i sin Rute at Folkene paa Ust pleiet at vente ham netop den siste Lørdag i August. Gamle Ingeborganna Ust som jeg snakket med i Sommer, fortalte at det var riktig som en Høitid naar de Lørdags Eftermiddagen hørte Bjælderne fra Driften hans Herbrand som de hadde gaat og ventet. Det var jo altid nyt at faa høre naar de langveisfarende kom tilgaards. Saa var det at sætte Kaffekjelen paa og ha istand for ham i et Kammer nedenunder hvor han pleiet at bo.

Paa Ust blev Herbrand boende til han hadde faat solgt sine Kreaturer. I Regelen bestod Driften av en 30—40 Dyr, undertiden noget mere, saa foruten en Gjæter maatte han ha med etpar Jagere for at faa Kreaturerne frem gjennom Bygderne.

Herbrand var som nævnt meget indesluttet og lot aldrig Folk faa trænge ind i hans private Familieforhold, men ellers var han godt likt, og han kunde være kvik naar han var i det rette Hjørne. Han fortalte gjerne

Folkene paa Ust om hvor gildt det var i Fjeldet, og inviterter dem at komme ditut om Sommeren. Det var mange som hadde besøkt ham i Hytten, fortalte han, baade Skriver og Fut og Prest, og engang hadde han endog hat Besøk av en Amtmand.

Et spesielt Træk av Herbrand har jeg hørt nævne baade paa Ust og av Folk fra Rindalen, og det var hans Pertentlighet. Liten og undersætsig som han var, førte han sig altid med stor Sirlighet, og ordentlig vilde han ha det, enten det gjaldt Klædedragt eller Stellet i Hytten. Naar han kom ind til Folk kunde han ikke sætte sig ned paa en Stol uten først at stryke over Sætet med Haanden, om der skulde være noget Støv. Det hændte etsteds hvor han var kommet ind, at de begyndte at sope Gulvet, men da sa han sin Mening. Hadde de ikke vundet at faa flidd Stuen før, kunde det gjerne være det samme mens han sat der.

Det var, som nævnt i 1869 at Herbrand første Gang laa i Foldalen. I over 20 Aar kom han igjen hver Sommer, og i likesaa lang Tid var han den aarvisse Gjæst paa Ust med sine Kreaturer. Naar han her var færdig med sin Handel pleiet han at reise bort en Tur hver Høst, antagelig sørover. Ved sin Tilbakekomst omkring Nytaar sa han at han hadde været i Numedal. Dette var dog ikke saa. Efter hans Død fandt Lensmanden Breve fra en Bror av ham, og disse viste at han ikke hadde været i sin Hjembygd siden han for mange Aar siden hadde forlatt den. Den almindelige Mening var derfor at han av en eller anden Grund ikke vilde til Hjembygden igjen.

Herbrand døde paa Børset 1896, omtrent 70 Aar gammel, efter kort Tids Sygdom og blev begravet ved Rindals Kirke. Folk mente han hadde lagt sig adskillig tilbeste, men det som fandtes efter ham, var ganske ube-

tydelig. Heller ikke hadde han noget notert, skjønt det blev almindelig sagt at han hadde Penge tilgode av forskjellige.

Herbrandshytten har, saavidt jeg vet, ingen Eier nu for Tiden. En Sommer bor der kanhænde etpar Driftekarer der, og andre Somre staar den øde og forlatt. Det er jo ikke store Bekvemmeligheter Hytten raar over, men allikevel er den god at komme til mangen gang, naar Regnet siler ned eller man faar Lyst til at styrke sig paa en Kaffetaar. Slik var det sist jeg besøkte den, og derfor staar Røken op av Skorstenspipen paa Billedet. Der er en Fare for at Hytten kan forfalde slik som den staar overlatt til sig selv, og derfor faar vi haabe at Turistforeningens Bestyrelse altid vil ha et Øie med den. Herbrandshytten er en morsom liten Mellemstation i Foldalen, som Turisterne vilde savne om den nogengang skulde forsvinde.